

**alena
mornštajnová**

tiché roky

od autorky bestsellera *Hana*

AKTUELL

**alena
mornštajnová**

tiché roky

AKTUELL

Dielo je autorsky chránené. Všetky práva, najmä rozmnožovať a rozširovať, rovnako ako právo prekladu, sú vyhradené. Žiadna časť tohto diela sa nesmie bez písomného súhlasu majiteľa autorských práv reprodukovat', spracovávať, rozmnožovať alebo rozširovať vo forme fotokópií, mikrofilmov a ani inými metódami použitia elektronických systémov ukladania do pamäte.

Alena Mornštajnová: Tiché roky

Z českého originálu Tiché roky, ktorý vydalo HOST – vydavateľství, s.r.o., Brno, Česká republika

Copyright © Alena Mornštajnová 2019

© Host – vydavateľství, s.r.o. 2019

All rights reserved.

Všetky práva vyhradené.

Translation © Zora Sadloňová 2022

Foto autorky © Jitka Zálešáková

Obálka s použitím podkladov Lucie Zajíčkové

Redakčne upravila: Adriana Oravcová

Sadzba a zalomenie: Samuel Ryba – Design Ryba

Tlač: FINIDR, s.r.o., Český Těšín, Česká republika

Vydal AKTUELL vydavateľstvo, s.r.o., Bratislava, Slovenská republika

Slovak edition © AKTUELL 2022

ISBN 978-80-89873-46-3

prológ

Na starú mamu mám dve spomienky. Prvá je rozmazaná a nejasná. Som ešte celkom malé dievčatko. Stojím v našom dome pod schodiskom, studené dlaždice ma chladia na bosých nohách a zhora na mňa dopadajú farebné kúsky oblečenia. Vznášajú sa vo vzduchu, zachytávajú sa o zábradlie a pristávajú mi pri nohách. Babka pobehuje okolo, zbiera svetre, pančuchy, sukne, spodničky a obrovské nohavičky a bez ladu a skladu ich pchá do tašky. Rozbehnem sa a začnem zbierať aj ja. Keď babke podávam biele kombiné, pozriem na ňu a vidím, ako jej po lícach stekajú slzy.

Odvtedy viem, že plačú aj dospelí.

Druhá spomienka je celkom jasná a predchádzala jednému z najdôležitejších rozhodnutí, aké som v živote urobila.

Na nemocničnej posteli leží žena. Je to babka, no viem to iba preto, lebo mi to povedal otec. Oči má privreté, ale nespí. Hrudník sa jej nadvihuje sípavým dychom a papierovú pokožku na rukách sfarbuje červenofialové škvrny.

Pokúšam sa dýchať len plytko, lebo vzduch v izbe je pre-
siaknutý pachom moču, potu a dezinfekcie. Zadávam sa
na poblednutú tvár, či spoznávam ženu zo svojej detskej
spomienky. Babka otvorí oči a uprie na mňa zrak.

„Blanka, Blanička,“ usmeje sa.

Volám sa Bohdana. Zmätene sa obraciam na otca.

„Blanička,“ zopakuje babka, ale keď pokrútim hlavou,
otec mi stisne ruku.

Pozriem naňho.

Odvráti sa.

„Blanka bola jej sestra,“ povie netrpezlivo. „Už zomrela.“

Viem, že klame. Prezradil mi to jeho vyháňavý pohľad
a záblesk predchádzajúcej spomienky.

Pretože keď vtedy babka zodvihla posledný kúsok bie-
lizne, vystrela sa, utrela si slzy a vykrikla smerom hore ku
schodom: „Vyháňaj ma. Všetkých od seba odháňaj. Aj Blan-
ka odišla len kvôli tebe. Nakoniec zostaneš sám.“

Babka žila ešte dva mesiace, ale otec ma už na návštevu
do liečebne nezobral.

Mala som trinásť, keď som v zapáchajúcej izbe so štyr-
mi posteľami, na ktorých v ústave pre dlhodobu chorých
driemali pacienti omámení liekmi, zahliadla aj svoj koniec
a pochopila, že ľudia okolo mňa prežili dni, ktoré ovplyv-
nili to, ako žijú a akí sú dnes. Že aj moja rodina má svoju
históriu. A že o nej nič neviem.

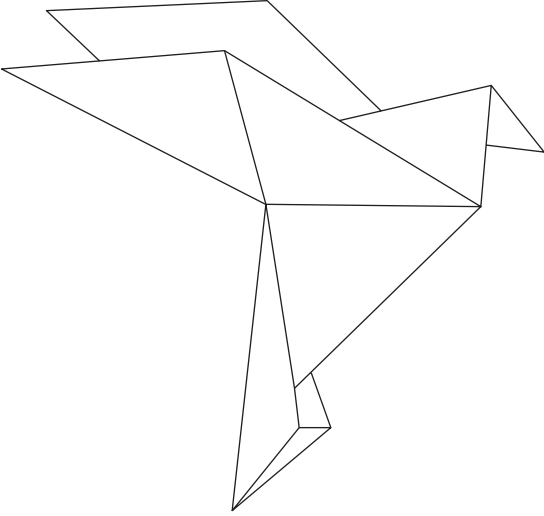
A vtedy som sa začala ponárať do minulosti a vrývať si
do pamäti súčasnosť.

Stala sa zo mňa zberateľka spomienok. Do veľkého čer-
veného zošita s modrými linajkami som si začala zapisovať
svoje myšlienky a všetky udalosti, ktoré sa nám prihodili,
hoci v danej chvíli sa zdali úplne bezvýznamné. Až v prie-
behu plynúcich rokov sa ukázalo, že čokoľvek sa stalo, bolo
dôležité, lebo tak ako mávnutie motýľích krídel môže vy-
volať tajfún na druhom konci sveta, tak niekedy aj jediné

slovíčko dokáže zraniť a navždy poznamenať vzťah dvoch ľudí.

Niekedy som za deň popísala celé strany, inokedy som sa po dlhej odmlke zmohla len na zopár riadkov, ale zakaždým som myslela na toho, komu boli moje zápisky určené.

Človeka, ktorý sa stratil v onej minulosti, o ktorej som nič nevedela, a ktorého som veľmi, veľmi potrebovala.

1/ dcéra

Náš dom stojí na kraji mesta na konci slepej ulice. Za záhradou zarastenou starými stromami, nestrihanými kríkmi a zriedkakedy kosenou trávou je iba prašná poľná cesta, lúka a nekonečný les. Po plote a múroch sa šplhá brečtan, takže pri pohľade z opačného konca ulice dom splýva s okolím a len ťažko si ho všimnete. No keď prídete bližšie, vidíte ho.

Je veľký a pevný a spoza zelených listov hľadia na prichádzajúcich tmavé okná, ako keby ich pozorovali a skúmali, či si zaslúžia prejsť železnou bráničkou, vojsť do predzáhradky a po dláždenom chodníku so škárami, kadiaľ prerastá mach a tráva, dôjsť k trom kamenným schodom vedúcim k vhodovým dverám.

Zvonku sa dom podobá na môjho otca. Aj on zdanlivo splýva s okolím, no len čo sa k nemu priblížite, vidíte jeho veľkosť, cítite jeho silu a prenikavý pohľad.

V jednom sa však otec od nášho domu odlišuje. Keď otvoríte dvere domu, prekvapí vás svetlom, ústretovosťou,

útulnosťou a chlácholivým pocitom domova. Otec svoje dvere nikdy neotvára. Vôbec netuším, čo sa za nimi skrýva.

Náš dom je zázračný. Viem to, lebo štrnásteho septembra tisícdeväťstoosemdesiat, keď som sa narodila, uplynul presne rok a deň, čo sa doň rodičia nastahovali. Otec mal vyše štyridsať a mama len o niekoľko rokov menej. Narodila som sa po dvadsiatich piatich rokoch manželstva a vyrastala som ako jedináčik. Na rub jednej z mojich prvých fotografií mama napísala, že som zázrak a dar z nebies.

Pre otca som bola príťažou.

Keď s nami bývala Bela, dom voňal levanduľou, lepidlom a pripáleným jedlom. Tie tri vône patrili k Bele rovnako ako oči farby čerstvo zomletej kávy a vlasy v odtieni horkej čokolády, zastrihnuté do účesu, ktorému sa vravelo mi-kádo, ale ktorý v skutočnosti vyzeral, akoby si vlasy sama zastrihla podľa hrnca. Bela pokladala ten účes za výsostne francúzsky. Hoci po francúzsky nevedela ani slovo, mala slabosť pre všetko, čo s Francúzskom súviselo. Odtiaľ zrejme pramenila aj jej láska k levanduli.

Fialovomodré levandule kvitli na záhonoch lemujúcich chodník k domu, v miskách popri schodisku aj v debnič-kách na okenných parapetoch. Belina viera vo všemohú-cu silu levandule bola neotrasiteľná. Tvrdila, že levandula odpudzuje dotieravý hmyz a chráni šatstvo pred moľami. Do skríň kladla vrecúška so sušenými kvetmi a tvárila sa, že nepočuje otcove nadávky, že mu košele, svetre a nohavice smrdia ako nejaké ľahké ženské. Levanduľovým olejom lie-čila otcov smútok, svoju nespavosť a moje rozbité kolená. Tvrdila, že levandula zlepšuje trávenie a pomáha pri nadú-vaní. Primiešavala ju do džemov, strkala do dóz s cukrom, pridávala do jedla a vyrábala z nej ocot aj zmrzlinu.

Dom bol pre nás priveľký. Niektoré miestnosti sme vôbec nepoužívali, len občas sme s Belou utreli prach, vyprášili

závesy a povysávali koberce, aby sa do neobývaných častí nenastahovali pavúky a iní neželaní hostia, ale Bela si napriek tomu za svoje kráľovstvo vybrala kuchyňu. Niežeby rada varila – napriek všetkému úsiliu a dômyselným prísadám v štýle francúzskej kuchyne každé jej jedlo chutilo rovnako, teda pripálene. Vybrala si ju, lebo práve do kuchyne na prízemí prúdilo cez široké okná najviac svetla a stál tam najväčší stôl v celom dome.

Bela potrebovala veľký stôl. Trávila za ním celé hodiny vystrihovaním, maľovaním, lepením a skladaním. Vyrábala koláže najrôznejších farieb a vzorov s obrazmi snových krajínok a portrétov ľudí, ktoré sa pri pohľade zblízka roztrieštili na stovky farebných obrazcov. Všade sa hromadili farebné papiere a výstrižky, a tak sme museli jedávať v susednej obývačke.

Otec sa ponosoval, že je v kuchyni neporiadok a že kvôli prenášaniam hrnčiekov s čajom a tanierov s polievkami a omáčkami je celý dom pokvackaný a koberce sú samý flak.

Keď otcovo šomranie nabralo silu a občas sa ozvalo aj ostrejšie slovo, Bela s povzdychom zhrnula papiere, nožnice a lepidlá do škatúl a jedli sme v kuchyni dovtedy, kým nás výstrižky zase nevyhnali do obývačky.

Belina záľuba vo vyrábaní, ktorá otcovi tak veľmi prekážala a ktorú som ja, naopak, zbožňovala, by sa nezasvätenému človeku mohla vidieť zvláštna, no mala svoje opodstatnenie. Bela nielenže vyrábala koláže, ale keďže bola učiteľkou v materskej škole, tvorenie bolo súčasťou práce, ktorá sa v jej prípade, pravda, akosi vymkla spod kontroly.

Hoci v mnohých ohľadoch bola skôr neposedná a nesústredená, v kuse čosi hľadala a kvôli jednej veci zabúdala na druhú, do koláží alebo prípravy práce pre deti sa často zahĺbila tak, až zabudla, že práve varí zemiaky či ryžu, pečie kura alebo sekanú alebo že treba premiešať omáčku, a zo zaujatia ju vytrhol až pach spáleniny. V tej chvíli odovzdane odložila nožničky, odsunula stoličku, vzdychla a pokúsila

sa napraviť to, čo sa ešte dalo, a v duchu sa pripravila na uštipačné poznámky môjho otca.

V to popoludnie, keď sme prišli z návštevy chorej babky, sme už pred domom zacítili prihorené mlieko. Otcovo zmraštené čelo sa zamračilo ešte viac a kútiky úst mu klesli. Zabuchol za sebou dvere hlasnejšie, ako bolo potrebné, a ja som si pomyslela, že bude lepšie, keď sa Bele len pozdravím medzi dverami a zatvorím sa do svojej izby. Hlavu som mala plnú vlastných myšlienok a pochybností, ktoré vo mne vyvolali babkine slová, a nechcelo sa mi počúvať otcove neprijemné poznámky a sledovať, ako Bela pokorne znáša svoje poníženie.

Bela sedela za kuchynským stolom, s rukami zababranými od lepidla pripevňovala krídla, očka a zobáčky k farebným teličkam papierových vtáčikov. Zopár hotových skladačiek zavesila na luster nad stolom. V prievane prichádzajúcom z pootvorených dverí sa vtáčiky rozhojdali a roztočili a vyzerali, akoby Bele poletovali nad hlavou a hľadali miesto, kam by sa usadili.

Zabudla som na svoj úmysel v tichosti sa vypariť, sadla som si za stôl, zobrala som šablónu a pustila sa do obkresľovania a vystrihovania farebných krídeliek.

„Čo tu zase smrdí?“ Otec sa nenamáhal ani pozdraviť.

Bela sa nedala vyviešť z miery.

„Chcela som vám na olovrant pripraviť pudíng a asi mi trochu prihorel.“

„Asi. Trochu.“ Otec pohrdlivo zašomral a rukou sa zahnal po papierovom vtáčikovi poletujúcom vo vzduchu. Pretrhol niť, na ktorej visel, a strhol ho na zem. „Keby si radšej robila niečo užitočné.“ Zvrtol sa a zabuchol za sebou dvere.

Videla som, ako Bela naprázdno preglgla a stisla nožničky o niečo pevnejšie.

„Tatko je smutný,“ povedala a ani sa na mňa nepozrela. Len ona o mojom otcovi hovorila ako o tatkovi. Smutný,

nešťastný, unavený, prepracovaný – to boli slová, ktorými Bela ospravedlňovala svojho manžela, a ja som jej rada verila.

No v tom období som prestávala byť dieťaťom a odchyľovala som dvere do sveta dospelých. Zadívala som sa na ňu pozornejšie a po prvý raz som si všimla, že telo hovorí niečo iné ako slová. Plecia mala zvesené, meravo sa usmievala a oči sa jej topili v slzách. Zľakla som sa.

Aj keď som Belu oslovovala menom a nikdy som jej nepovedala mami, bola tou najlepšou matkou, akú som mohla mať. Dávala mi lásku a pocit bezpečia, bola mojím štítom pred otcovými zlými náladami a okolitým svetom. Odrazu sa môj pocit bezpečia začal vytrácať. Čo ak otec Belu svojím chladným správaním od seba odoženie? Čo ak Bela bude mať dosť neľútostných poznámok a života vedľa muža, ktorý vyhnal vlastnú matku a nevie mať rád ani svoju dcéru? Z otcovej izby sa ozvala hudba. Dvořák, toho si púšťal zakaždým, keď bol namrzený. Zatvoril sa vo svojej izbe, položil platňu na gramofón a usadil sa do kresla s vysokým operadlom.

Raz, keď som mala asi osem rokov, vkĺzla som za ním do izby a sadla som si na koberec vedľa kresla. Tóny hudby naplňali miestnosť a poletovali vo vzduchu ako Beline papierové vtáčiky. Zatvorila som oči a vznášala som sa s nimi. Odrazu hudba stíchla. Otec si ma všimol, bez slova vypol gramofón, chytil ma za ruku a odviedol do kuchyne.

„To nemôžem mať ani na chvíľu pokoj?“ vyštekol na Belu a postrčil ma k nej. Prekvapene sa pozrela najskôr na mňa a potom na odchádzajúceho otca.

„Veď chcela iba počúvať,“ povedala vzdal'ujúcemu sa chrbtu.

Áno, chcela som iba počúvať a okrem toho som mala pocit, že hudba je niečo, čo máme s otcom spoločné, a ja som predsa potrebovala patriť do jeho sveta... No nevedela som tú myšlienku vyjadriť, a tak som iba stála, cítila sa previnilo, a nevedela som prečo. Bela odtrhla pohľad od zatvorených dverí, pohládala ma po vlasoch a pustila rádio.

Keď som teraz sedela za stolom a pozorovala farebné vtáčiky, začali sa mi pred očami vynárať desiatky podobných spomienok a odrazu mi zišlo na um, že môj otec nie je a nikdy nebol dobrý manžel a Bela je s nami nešťastná.

Načiahla som sa za miskou s pudíngom a zaborila lyžičku do trasľavej žltej hmoty. Usmiala som sa na Belu a disciplinované som zjedla celú porciu pripáleného pudíngu.

V tej chvíli by som urobila úplne všetko, aby som Belu potešila.

Vystrihovala som poslednú papierovú slnečnicu a premýšľala, ako by som sa od Bely dozvedela trochu viac o tom, ako naša rodina žila, skôr ako sa presťahovala do zeleného domu na konci ulice a skôr ako som sa narodila ja. Ležalo mi to v hlave celou cestou z nemocnice. Hoci Bela rada rozprávala a často spomínala svoj domov, sestru aj matku, téme o otcovej rodine sa vyhýbala.

Babkino prerieknutie, otcovo chladné správanie a Belina nechuť hovoriť o niektorých veciach z minulosti sa mi odrazu spojili a na um mi prichádzali hrôzostrašné možnosti.

Čo ak si ma mama adoptovala a potom, keď už tu nebola, zostala som otcovi ako nechcený privesok...?

No ľuďom vo veku mojich rodičov by bábätko na adopciu zrejme nedali. Alebo ma uniesli? Je možné, že niekde žijú moji skutoční rodičia a hľadajú ma?

Od úzkosti sa mi zovrel žalúdok, ale potom som si uvedomila, že sa vlastne na otca podobám. A s pribúdajúcimi rokmi som mu čoraz podobnejšia. No nenahovárala som si to iba?

Z horného poschodia k nám doliehali tóny klavíra a husiel a mne sa vynárali v mysli ďalšie otázky. Prečo sa rodičia po vyše dvadsiatich rokoch manželstva presťahovali stovky kilometrov od rodnej Prahy? Ako je možné, že hneď nato som sa narodila?

Pomohla som Bele upratať posledné výstrižky a vytratila som sa do obývačky. Usadila som sa na koberci pred nízkym sekretárom s drevenými zásuvkami a vytiahla hornú. Vedela som, že niekde vnútri sa skrývajú rodné listy, sobášny list mojich rodičov aj novšie potvrdenie o otcovej svadbe s Belou. Ležali v škatuli od bonboniéry. Zdalo sa mi, že ešte vonia od višni v čokoláde vyobrazených na obale. Opatrne som škatuľu položila na zem, ale skôr ako som ju stihla otvoriť, vošla do izby Bela. Pohľadkala ma po vlasoch a prisadla si ku mne. „Hľadáš niečo?“

Pokrútila som hlavou. Nechcela som, aby Bele alebo komukoľvek inému zišlo na um, že mám podozrenie týkajúce sa môjho pôvodu. Bela sa ďalej nevypytovala, a tak som zalovila v škatuli s rodnými listami a našla ten svoj. Vyzeral celkom v poriadku. Vrátila som úradný papier do obálky a zo dna zásuvky som vytiahla kôpku fotografií. Svadobné fotografie mojich rodičov, niekoľko čiernobielych momentiek z čias, keď som bola ešte malá. Prezerala som si ich jednu po druhej a videlo sa mi čoraz čudnejšie, že okrem rodičov nikoho nespoznávam. Prečo k nám nikdy nechodievali nejakí strýkovia či tety, prečo som nepoznala nijakých bratrancov či sesternice? Rozložila som si fotografie po dlážke a pokúšala sa v tvárach tých neznámych ľudí nájsť nejakú svoju črtu, náznak podoby.

Hudba na prvom poschodí stíchla.

Zdalo sa mi to, alebo Bela naozaj zneistela? Začala zbierať fotografie a odkladať ich späť do zásuvky. Odsadla som si trochu a nenápadne som si pod tričko zasunula skupinovú svadobnú fotografiu.

„Pod!“, povedala Bela, zdvihla sa a zaklapla zásuvku. „Tatko dnes nemá veľmi dobrú náladu. Radšej spraceme kuchynský stôl, aby sa zbytočne nezlostil.“

Spolu sme poskladali kopy tvrdého papiera, šablón, látkových výstrižkov, pasteliek a lepidiel do škatúl a Bela ich

odniesla do izbičky za kuchyňou. Obidve sme vedeli, že do troch dní bude neporiadok naspäť, ale nechceli sme dať otcovi zámienu na uštipačné poznámky.

Otec zišiel do kuchyne, poobzeral sa a usadil sa za stôl.

„Obložené chleby,“ povedal. „Na tom sa fakt nedá nič pokaziť.“

Bela sa zasmiala, akoby vyslovil podarený vtíp.

„Paradajky na šalát som dostala od Bémovcov. Tento rok je vraj dobrá úroda.“

„Hm,“ zamrmlal otec a po celý čas večere už nikto nepovedal ani slovo. Bola som prejedená pudingom, a tak som si odštípkávala z chleba a premýšľala o fotografii, ktorá sa mi pod tričkom lepila na telo. Pri prvej príležitosti som sa vytratila do svojej izby. Sadla som si za písací stôl a pozorne som si prezerala tváre svadobčanov. Z kuchyne ku mne doľahol tichý hovor. Potom otcov hlas zosilnel, tempo Beliných slov sa zrýchlilo a nabralo upokojujúci tón. Otec niečo zúrivo vykrikoval a potom zavládlo ticho.

Po chvíli som počula, ako otec vystupuje po schodoch k dverám svojej pracovne. Pre istotu som zasunula fotografiu pod knihu, no tušila som, že je to zbytočné. Otec do mojej izby nezvykol chodiť. Až okolo deviatej prichádzala Bela. Keď som bola malá, čítala mi rozprávky. Teraz som už čítala sama a čítala som veľa, no aj tak sa u mňa každý večer zastavila a pred spaním mi prečítala kúsok z knihy, ktorú sme si vybrali. Bola to naša spoločná chvíľka na konci dňa, náš rituál, na ktorý sme sa obidve tešili.

Dvere na otcovej izbe sa s klepnutím zatvorili. Vytiahla som fotografiu a pozrela sa na zadnú stranu. Úhľadným rukopisom boli na nej v dvoch stĺpcoch vedľa seba napísané mená. Už som vedela, kde začnem pátrať. Zájdem na poštu, v pražskom telefónnom zozname vyhľadám adresy ľudí z fotografie a napíšem im listy. Nájst' ich takmer po

štyridsiatich rokoch bude ťažké, ale snáď sa mi niekto zo svadobných hostí ozve.

Na druhý deň ráno viedla moja prvá cesta do obývačky. Ticho som za sebou zatvorila dvere a zamierila k zásuvke s fotografiami. Bola zamknutá a kľúč zmizol.

Prvý týždeň v škole sme končili skoro. Pošta stála hneď oproti škole, a tak som mala dosť času vybehnúť hore po schodoch a zabočiť do veľkej haly s desiatimi priehradkami. Vnútri bol príjemný chládok, no necítila som sa dobre, ťažko sa mi dýchalo, lebo neznáme miesta – navyše neznáme miesta plné cudzích ľudí – nemám rada a vyvolávajú vo mne úzkosť. Z poličky pri vchode som si zobrala telefónny zoznam s pražskými číslami, sadla som si na kraj koženkou potiahnutej lavice za umakartovú dosku stola k zákazníkom, ktorí vypisovali zloženky a podacie lístky, a podľa zoznamu dvadsiatich siedmich mien na zadnej strane svadobnej fotografie som sa pustila do vyhľadávania adries.

Nebolo to také jednoduché, ako som si myslela. Niekoľko mien v zozname vôbec nebolo a niektoré tam boli niekoľkokrát. Líšili sa iba adresy. Keďže som nedokázala rozpoznať, ktorý z hľadaných Jiřích Hedrov, Mirkov Zevadov, Janov Řehákov či Pavlov Suchých je ten pravý, vypísala som si adresy všetkých, ktorých meno sa opakovalo. Nakoniec som mala štrnásť mien a dvadsaťtri adries. Bol by v tom čert, keby sa mi aspoň niekto z nich neozval!

Nakúpila som si listový papier, obálky a známky a doma som napísala dvadsaťtri rovnakých listov.

Volám sa Bohdana Žáková a píšem Vám, lebo v škole sme dostali za úlohu vypracovať rodokmeň a zistiť čo najviac o minulosti svojej rodiny. Oslovujem touto cestou všetkých príbuzných a známych a prosím ich, aby

mi napísali čokoľvek o rodine môjho otca a rodine mojej matky. Budem Vám vďačná za každú informáciu. A ak poznáte adresu niekoho, kto by mi mohol pomôcť, prosím o jej zaslanie.

Podpísala som sa, pripísala dátum druhého septembra tisícdeväťstodeväťdesiattri a uviedla spiatočnú adresu.

Napísanie dvadsiatich troch listov mi zabralo celé popoludnie. Na druhý deň som ich dôkladne postrkala do poštovej schránky a v duchu som sa pripravila na príval správ. Povedala som si, že budem musieť bežať zo školy rovno domov, aby množstvo pošty na moju adresu nevzbudilo podozrenie, a vybrať schránku skôr, ako sa Bela a otec vrátia z práce.

Celé dva týždne som sa ponáhľala k nášmu domu a netrpezlivo odomkynala schránku, no neprišiel ani jeden list. Až koncom druhého týždňa sa vrátil jeden s označením adresát neznámy a po niekoľkých dňoch ďalšie dva.

O niekoľko dní nato prišiel otec do mojej izby.

„Počuj,“ začal, „vy máte do školy vypracovať nejaký rodokmeň?“

Podstrčila som mu zošit z rodinnej výchovy a otvorila ho na prvej strane. Začínal sa na pastelkami namaľovaný košatý strom. Na konci každého konára bolo políčko s menom. Dátum a miesto narodenia bolo vyplnené len pri mojom mene a mene mojich rodičov.

„Tak preto si sa hrabala v tom šuplíku,“ znelo to, akoby mu odľahlo. Potom sa sklonil, zobral ceruzku a do prázdnych políčok napísal mená. „Máš prísť rovno za mnou a neobťažovať cudzích ľudí. Alebo to od vás chceli v škole?“

Zobrala som gumu a dôkladne vymazávala jedno nevyplnené políčko. Mlčanie má tú výhodu, že vás nikto nemôže pristihnúť pri klamstve a každý si vaše mlčanie vysvetlí po svojom. Otec pokladal moje pátranie za školskú úlohu, a tak

som si mohla byť istá, že neodhalí pravdu. Nezaujímalo ho, ani do ktorej triedy chodím a na rodičovské chodievala Bela.

Keď sa dvere za mojím chrbtom zatvorili, v duchu som si blahoželala, že som sa pripravila na podobnú situáciu a vyrobila som si falošný školský zošit. Nieкто z adresátov mojich listov musel zdvihnúť telefón a upozorniť otca, že sa vypytujem na minulosť našej rodiny.

Moja zvedavosť ešte vzrástla. Prečo by to dotyčný urobil, keby nebolo čo skrývať? Zadávala som sa na rodokmeň a usilovala sa vymyslieť, na koho zo svojich príbuzných by som sa mala zamerať najskôr. Otcovi súrodenci Doubravka, Rostislav, Hedvika, mamini rodičia... No videla som iba mená a nedokázala som si k nim priradiť nijaké tváre, nijaký príbeh.

Až v polovici ďalšieho týždňa som v schránke našla obálku so svojím menom. Bežala som hore a nedočkavo som ju roztrhla. Vytiahla som zložený biely papier. Boli na ňom napísané iba dve krátke vety.

O Tvojom otcovi viem jediné. Je to sviňa.

Vyvalovala som oči na tie slová načarbané rozšafným rukopisom s vlajúcou vlnovkou nad písmenom „J“ a bolo mi do plaču. Tak toto si nieкто myslí o otcovi? Odrazu som sa začala hanbiť, že sa na ten papier dívam a čítam, čo je tam napísané. Pokrčila som list do guľôčky a odhodila ho do koša, no potom som sa zľakla, že papier nieкто nájde, rozbalí a prečíta si ho. Rýchlo som list vytiahla, roztrhala ho na kúsočky a spláchla do záchodu.

V tom okamihu som oľutovala svoju zvedavosť. Nemala som písať tie listy. Rodičia mali možno dobrý dôvod na to, aby odišli a zatvorili dvere za minulosťou. Možno som ich teraz pootvorila a to zlé, čo chceli nechať za sebou, si nás nájde. **Bola to chyba.**

2/ otec

Bola to chyba, no už sa nedala napraviť. Budú mať ďalšie dieťa. Rodička zatvorila oči, oprela si bradu o hrudník a znovu silno zatlačila.

Svatopluk prišiel na svet uprostred popoludnia na jar v roku tisícdeväťstotridsaťpäť, po desiatich hodinách úporného úsilia.

„Nemajú čo do huby a množia sa ako myši.“ Tak zneli slová, ktoré ho privítali na svet. Kdejakú ľudskú dušu by nevrle privítanie znechutilo, ale novorodencovi to bolo očividne jedno.

Zato jeho otec urazene namietol: „Aké myši, veď je to len druhý chlapec. Tie dve dievčatá pred ním sa ani nerátajú.“

Rodička ležala v posteli oddelenej plentou od zvyšku jedinej miestnosti, v ktorej rodina bývala na prízemí činžiaka na Žižkove, a čakala, kým vyjde placenta. Telo ju bolelo a trpké poznámky pôrodnej babice aj manželove povrchné odpovede ju rozčuľovali. Už po štvrtý raz za desať